

Utbildningsinspektion i Ersmarks skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	3
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ersmarks skola den 20–21 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ersmarks skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Ersmarks skola intervjuades rektorn, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte verksamheten i förskoleklass och årskurserna 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Ersmarks skola	elever
Skolbarnsomsorg	109
Förskoleklass	32
Grundskola	166

Ersmark skola ligger vid Tavleån några kilometer från centrala Umeå. Utbildningen omfattar förskoleklass till årskurs 6. De flesta elever bor i närheten av skolan. Personalen är organiserad i tre arbetslag för årskurserna 1 och 4, 2 och 5 samt 3 och 6 dit också förskoleklassen tillhör. Klasserna är åldershomogena. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs i en modernare byggnad. En del av undervisningen bedrivs i en äldre lokal. Skolbarnomsorgen är lokalmässigt integrerad i skolans lokaler och är organisatoriskt fördelad på samtliga arbetslag.

De flesta elever fortsätter i årskurs 7 på Bräntbergsskolan som ligger cirka 1 mil från Ersmarks skola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ersmarks skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Verksamheten vid Ersmarks skola kännetecknas av trygghet och trivsel bland elever och personal. En väl genomtänkt organisation skapar goda förutsättningar för kontinuitet och en bra samverkan mellan skolbarnsomsorg, förskoleklass och skola. Personalen visar på en vilja att utvecklas och är öppna för att kritiskt granska sitt eget förhållningssätt genom att vara aktiva i kvalitetsarbetet. Eleverna har förtroende för skolans personal. Skolan har en tydlig ledning som visar stor tillit till sin personal. Eleverna uppnår goda resultat och är bra på att ta ansvar för sitt skolarbete och varandra.

Trots en mycket god verksamhet anser inspektörerna att skolan bör utveckla bland annat kvalitetsredovisningen och att informationen om den undervisning skolan erbjuder, i vissa avseenden bör tydliggöras.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Innehållet i kvalitetsredovisningen bör tydligare koppla ihop förhållandet mellan mål och resultat över tid samt i högre utsträckning beskriva personalens samlade analys av resultaten.
- Skolan behöver fortsätta sitt arbete med att gemensamt tydliggöra målen i alla ämnen. Även information av elevernas måluppfyllelse i alla ämnen bör utvecklas.
- Samarbetet med mottagande skola bör utvecklas för att öka den pedagogiska samsynen samt att på ett mer strukturerat sätt följa elevernas kunskapsutveckling.
- Skolan behöver ytterligare utveckla innehållet i åtgärdsprogrammen. Även bör skolan tydliggöra hur elever med behov av särskilt stöd identifieras.

- Informationen om elevernas rätt att läsa svenska och engelska som språkval bör förbättras. Även informationen om att skolan erbjuder skolbarnsomsorg för elever upp till tolv år behöver bli tydligare.
- Skolan behöver tydliggöra former och innehåll i elevens val.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper, utveckling och lärande

Inspektionen visar att eleverna i förskoleklassen har goda förutsättningar att nå målen som skolformen anger. Eleverna uppvisar en lust och glädje i leken som även skapar goda förutsättningar för eleverna att tillägna sig ny kunskap.

Resultat från skolans egna tester och nationella prov i årskurs 5 (2005) visar att eleverna uppnår goda resultat. Endast ett fåtal elever hade inte uppnått målen samtidigt som många elever klarat målen väl. Skolans kvalitetsredovisning (2004) visar att resultaten var lika goda föregående år. Inspektörerna konstaterar att eleverna är motiverade och att de har en lust att lära.

Personalen har gemensamt bearbetat kursplanernas mål i svenska, engelska och matematik. Rektorn uppger att det är ett prioriterat område att lokalt tydliggöra målen i alla ämnen. Arbetet med att bearbeta kursplanerna i alla ämnen har påbörjats, men rektorn berättar att arbetet kom av sig i samband med att skolan skulle utrymmas under en längre period på grund av en större vattenskada.

Normer och värden

Inspektörerna bedömer att de flesta elever trivs och är trygga i sin skola. Genom skolans faddersystem visar eleverna ett ansvarstagande för varandra. Eleverna är duktiga på att följa överenskomna regler och att det förekommer nästan ingen skadegörelse och nedskräpning. Eleverna uppvisar en vilja att påverka och att ta ansvar för varandra och sitt skolarbete.

Sammanfattning

Eleverna vid Ersmarks skola uppnår goda kunskapsresultat. Personalen bör dock tydliggöra målen i alla ämnen. Verksamheten kännetecknas av trygga elever som visar förmåga att ta ansvar.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I skolans arbetsplan är ett av utvecklingsmålen att elevernas arbetsmiljö skall vara lugn, trygg och stimulerande. Personalen på Ersmarks skola arbetar målmedvetet med elevernas och personalens arbetsmiljö. I en årlig arbetsplatsundersökning som kommunen genomför visar resultaten att personalen trivs mycket bra på sin arbetsplats. Rektorn menar på att personalens trivsel också avspeglar sig hos barnen.

Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet är väl förankrat hos personalen och att olika material och metoder används på ett framgångsrikt sätt. Ett av skolans utvecklingsområden är hälsa, vilket sätter en tydlig prägel på verksamheten i form av dagliga insatser som rörelse och mer långsiktiga tematiska arbeten. Personalen har i det pedagogiska arbetet på ett naturligt sätt lyckats kombinera undervisning med olika hälsofrämjande insatser.

Skolan har utvecklade former för klassråd och elevråd. Elevrådet förfogar över en summa pengar vilket bland annat används till välgörande ändamål och vissa inköp till eleverna. Elever är tillsammans med föräldrar även representerade i skolrådet.

Skolans elevhälsoteam arbetar till stor del handledande och förebyggande. Exempel på insatser kan vara att lösa konflikter som kan uppstå i elevgrupper eller att leda kill- och tjejssnack. Elevhälsans insatser uppskattas av elever och personal.

Under inspektionen framkommer signaler på att eleverna kan uppfatta luncherna som stressiga eftersom tiden kan vara knapp och att det är en hård belastning på matsalen. Personalen har försökt att förbättra situationen genom att lägga om schemat.

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Vid inspektionen hade Ersmark skola ett handlingsprogram mot kränkande behandling som innefattar tydliga definitioner och ett elev – vuxenperspektiv. Skolan har ett antimobbningsteam. Personalen i gruppen är inte presenterade i programmet, men däremot har personalen gått runt och presenterat sig för eleverna.

Skolan genomför en trivselenkät, men resultaten redovisas inte i skolans kvalitetsredovisning på ett tydligt sätt vilket enligt inspektörernas uppfattning skulle tillföra kvalitetsredovisningen värdefull information (se även avsnittet om kvalitetsarbete).

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Organisationen vid Ersmarks skola möjliggör att elever och personal är i samma arbetslag från förskoleklass till årskurs 6. När barnen börjar i förskoleklass

tillhör de arbetslaget med årskurserna 3 och 6. Det innebär att lärare och elever etablerar en kontakt redan före årskurs 1. Detta sker bland annat genom att lärarna under läsåret arbetar en timme varje vecka i förskoleklassen.

I alla klasser finns två pedagoger vilket skapar goda förutsättningar att organisera och tillämpa olika flexibla arbetssätt i undervisningen. Inspektörerna bedömer att lektionerna är väl planerade och att det finns ett bra samspel mellan personal och elever. Val av olika arbetssätt i undervisningen stimulerar elevernas lärande genom att variera mellan teoretiska och praktiska uppgifter. Genom de arbetsscheman som används kan eleverna på ett tydligt sätt visa inspektörerna om vad de skall hinna och uppnå. Eleverna uttrycker även att de arbetsscheman som eleven gör tillsammans med sin lärare skapar goda förutsättningar att påverka hur och i vilken ordning eleven väljer att lösa uppgiften.

Varje vecka har arbetslagen pedagogiska luncher där personalen planerar och diskuterar gemensamma pedagogiska frågor. De pedagogiska luncherna har möjliggjorts genom att personalen turas om att ansvara för varandras elevgrupper. Personalen uppskattar luncherna och ser många fördelar. Rektorn leder varje vecka även en pedagogisk konferens på skolan. Det framkommer dock att förskoleklassens personal har svårt att närvara vid konferensen.

Individanpassning, stöd och utvärdering av lärandet

På Ersmarks skola finns två inrättade tjänster för speciallärare, vilka även har klassläraransvar. Det finns dessutom flera pedagoger som har specialpedagogisk utbildning som nyttjas i verksamheten. Nästan allt extra stöd till eleverna ges i inkluderad form i klassen, och har varit en viktig förutsättning för hur personalen valt att organisera stödet. En utgångspunkt har varit att fördela personalresurserna så att grundbemanningen blir så hög som möjligt vilket underlättar för pedagogerna att hjälpa eleverna. Personalen berättar att de ofta nyttjar möjligheten till handledning från kommunens centrala resursteam.

Personalen har inte utarbetat något gemensamt dokument som beskriver hur skolan organiserar och identifierar elever som eventuellt kan behöva extra stöd. Däremot finns rutiner för hur olika tester och material används. Inspektörerna bedömer att skolan har väl fungerande rutiner för att följa elevernas utveckling vilket också synliggörs i skolans kvalitetsredovisning. Dock anser inspektörerna att en samlad beskrivning av skolans rutiner ytterligare skulle tydliggöra hur personalen arbetar.

I skolans kvalitetsredovisning har varje arbetslag beskrivit hur eleverna klarat att uppnå målen i bland annat nationella prov och andra underlag som personalen använt för att bedöma elevernas kunskapsutveckling.

Utvecklingssamtal genomförs varje termin och inspektionen visar att de är omtyckta av elever och föräldrar. Elever och föräldrar uppger att de under utvecklingssamtalet får en god bild av hur det går för eleven i skolan. Personalen använder även olika former av dagböcker som kommuniceras mellan elever, föräldrar och personal.

Åtgärdsprogram upprättas vid behov och ansvariga lärare gör sammanställningar av extra stödinsatser för eleverna i sin grupp. Exempelvis följer personalen noga upp de elever som inte klarat nationella prov i årskurs 5. Sammanställningarna lämnas till rektorn som därmed får kännedom om behoven för olika elever och lärare. Informationen används som underlag för hur arbetet med

eleverna skall organiseras. De fåtal exempel på åtgärdsprogram som skolan lämnat visar att målen i åtgärdsprogrammen i större utsträckning kan tydliggöras och att beskrivningen av elevens svårigheter ytterligare kan beskrivas i elevens hela sammanhang och lärandemiljö.

Eleverna har en portfolio. Inspektionen visar att arbetet med portfolio är i olika utsträckning förankrade i verksamheten, men att den används som ett underlag vid utvecklingssamtalen. Under vårterminen 2006 kommer alla elever att få en individuell utvecklingsplan.

Inspektörerna bedömer att elever som av olika skäl behöver extra stöd får den hjälp de behöver. Under inspektionen framkommer att flera elever på skolan har olika funktionshinder och att föräldrar valt skolan för den hjälp och anpassningar som skolan kan erbjuda.

Styrning ledning och kvalitetssäkring

Skolans rektor tillträdde sin tjänst på Ersmarks skola 1998. Inom skolområdet finns en övergripande områdeschef som även är rektor för Bräntbergsskolan.

Rektorn för Ersmarks skola har administrativt stöd motsvarande fyra timmar i veckan samtidigt som det finns ett administrativt stöd inom skolområdet som även hjälper Ersmarks skola i vissa frågor.

På skolan finns en schemagrupp som består av representanter från de olika arbetslagen. Rektorn uppger att gruppen är viktig för att fler skall bli delaktiga i att organisera verksamheten och att resurserna fördelas på ett bra sätt.

Inspektörerna anser att rektorn är förtrogen med verksamheten och att det finns en god kommunikation mellan personalen och rektorn som skapar goda förutsättningar att driva skolans pedagogiska utveckling framåt. Inspektionen visar även att det finns ett förtroende för rektorn hos föräldragruppen.

Skolans arbetsplan beskriver ett antal av Umeå kommun uppsatta mål. Skolan har även egna utvecklingsområden som personalen arbetar med över längre tidsperioder. Val av utvecklingsområde styrs av resultaten och behoven som redovisas i kvalitetsredovisningen. Målet är att utvecklingsområdet inte är färdigt förrän det är förankrat i verksamheten, vilket innebär att vissa utvecklingsområden sträcker sig över längre perioder än ett läsår.

Inspektionen visar att personalen är mycket delaktiga i kvalitetsarbetet och att kvalitetsredovisningen är ett verktyg för personalen. Arbetslagen har själva utvärderat sin verksamhet i relation till de uppsatta målen. Inspektörerna ser positivt på att även skolbarnsomsorgens verksamhet tydligt lyfts fram i kvalitetsredovisningen. Rektorn har därefter sammanställt de olika arbetslagens utvärderingar. Inspektörerna konstaterar att kvalitetsredovisningen på ett tydligt sätt speglar hur personalen arbetar för att nå målen samtidigt som redovisningen får en utformning som liknar en verksamhetsberättelse vilket innebär att graden av måluppfyllelse är svårare att utläsa. Arbetslagens olika utvärderingar beskriver ingående arbetslagens arbete, men inspektörerna uppfattar att resultaten för skolan som helhet inte framställs på ett lika tydligt sätt. Utvärdering och resultat över längre tidsperioder redovisas inte i kvalitetsredovisningen. Inte heller resultat från till exempel nationella prov eller diagnoser jämförs med skolor inom området eller kommunen. Skolan genomför olika enkäter om bland annat ele-

vernans trivsel. Inspektörerna anser att kvalitetsredovisningen skulle vinna på att resultaten från enkäterna skrevs fram på ett tydligare sätt i redovisningen.

Inom skolområdet har vissa kontakter tagits mellan Ersmarks skola och Bräntbergsskolan för att följa elevernas kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer dock att det ännu inte finns någon systematik i detta och att det är viktigt att utveckla en "röd tråd" från förskoleklass till årskurs 9 vilket till stora delar saknas idag. Inspektörerna delar rektorns och personalens uppfattning om behovet av en ökad uppföljning och pedagogisk samsyn med Bräntbergsskolan.

Sammanfattning

Verksamheten vid Ersmarks skola är väl organiserad och gynnar såväl elevernas som personalens utveckling. Flexibla lösningar skapar förutsättningar för att eleverna får det stöd de behöver. Åtgärdsprogrammen bör dock utvecklas.

Skolan bör också öka samverkan med mottagande skola

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Information och tillgång till utbildning

Inspektionen visar att föräldrar är nöjda med den information som skolan lämnar om utbildningens innehåll. I skolrådet presenteras bland annat skolans kvalitetsredovisning.

Ersmarks skola har en gemensamt fastställd timplan tillsammans med Bräntbergsskolan.

Eleverna läser språkval på Bräntbergsskolan och erbjuds att läsa spanska, franska, tyska samt svenska och engelska. Under inspektionen framkommer dock att informationen om möjligheten att läsa svenska och engelska är otydlig. Elever och föräldrar är inte helt klara över rättigheten att läsa svenska eller engelska. Det framkommer emellertid att det finns elever som läser svenska och engelska. Inspektörerna anser det är viktigt att informationen om språkvalet tydliggörs. Även informationen om att skolan erbjuder skolbarnsomsorg för elever upp till tolv år behöver tydliggöras.

Elevens val anordnas genom olika teman fördelade över läsåret. Inspektionen visar dock att många elever inte är medvetna om att det finns något elevens val. Hem- och konsumentkunskap läser eleverna på skolan. Endast ett fåtal elever på Ersmarks skola är berättigade till modersmålsundervisning.

Personal, resurser och kompetensutveckling

Enligt uppgift från rektor arbetar 31 personer (2005) samt rektor på skolan. Enligt Skolverkets statistisk för 2004 visar siffrorna att skolan har en lägre personaltäthet än riket. Nästan alla lärare har enligt rektor pedagogisk utbildning. Flera av lärarna har förutom sin grundutbildning även specialpedagogisk utbildning.

Rektorn berättar att det som i hög utsträckning styr kompetensutvecklingen är de olika skolförbättringsområden som personalen enas kring, och att personalen är duktiga att sprida ny kunskap mellan sig. Inspektörerna ser att skolans organisation understödjer detta med bland annat pedagogiska luncher och andra diskussioner.

Skolan har ett stort antal datorer och klienter som ofta används i undervisningen. Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till tidsenliga läromedel och andra ändamålsenliga hjälpmedel.

Eleverna har tillgång till ett mindre bibliotek på skolan. Skolan får även regelbundna besök av en bokbuss. Det finns en mindre idrottshall som många elever upplever som liten. I övrigt har skolan nära till fina naturområden som utnyttjas flitigt i skolans verksamhet.

Skolan har gjort flera anpassningar för elever med olika funktionshinder. Skolans lokaler är väl anpassade för elever med olika behov. I den äldre skolbyggnaden finns ännu inte någon hiss eller liknande anordning som möjliggör för en rullstolsbunden att komma in. Enligt rektorn finns idag framskridna planer på att en sådan hiss skall monteras så att en person med rullstol kan komma in i skolan.

Sammanfattning

Inspektionen har visat att resurserna vid Ersmarks skola används på effektivt sätt som skapar goda förutsättningar för verksamheten.

Skolan bör förbättra sin information om elevernas rätt att läsa svenska och engelska som språkval samt att skolan erbjuder skolbarnsomsorg för eleverna upp till tolv år. Även formerna för elevens val bör utvecklas och tydliggöras för eleverna.

Datum	Ort
2006-06-12	Umeå

Håkan Sandström

Veronica Bonivart